

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ТУРИЗМУ, РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н.М., КОЗАР Я.І. Новітні напрями в організації діяльності кафе-кондитерських.....	422
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ Н.М., МАСЛИГАН О.О. Управління ефективністю структурних об'єднань в туристично-рекреаційній сфері шляхом оптимізації їх організаційної структури управління.....	424
ДЕРКАЧ Ю., УДВОРГЕЛІ Л.І. Заклади розміщення у сільському туризмі.....	426
КАМПОВ Н.С., КАСИНЕЦЬ О.В. Інфраструктура туризму як об'єкт управління.....	428
КОПРИВА А. Т. Відновлення родинного будинку Ерделі в місті Мукачеві. Від ідеї до реалізації.....	430
ЛИЗАНЕЦЬ А.Г., БОНДАРЕВА М.С. Сучасний стан та пріоритети розвитку кадрової політики підприємств залізничного транспорту.....	432
ЛИЗАНЕЦЬ А.Г., АЛЕКСИК Ю.Ю. Розвиток логістичних процесів в Україні...	434
МЕДВІДЬ Л.І., ИЙБЕР К. Вплив пандемії Covid-19 на деформацію туристичної сфери регіону.....	436
МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І. Логістика в туризмі.....	438
MILASHOVSKA O.I. Support of Ukraine and the initiative of the european hotel community in the conditions of war	440
МОЛНАР-БАБЛЯ Д.І., КОЗАР Я.І. Ефективність функції контролю в готельно-ресторанній індустрії.....	442
ПАПП В.В., БОШОТА Н.В. Роль місцевих громад у сталому розвитку туристичної сфери.....	443
РОРΟΥСН О.Р., KUPRIYENKO I.V. The role of a foreign language in management and tourism.....	445
ПРОСКУРА В.Ф., ГУРЗАН Н. Синергетична модель прогнозування кризових процесів в економіці регіону.....	447
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й. Підтримка бізнесу в умовах воєнного стану.....	449
СКОПЕНКО Н.С., УДВОРГЕЛІ Л.І. Ключові напрямки відновлення вітчизняної економіки після закінчення війни.....	451
ТОДЬЄРШКО Е. В. Особливості управління кластерами туризму Закарпатської області	453
ХАУСТОВА К.М. Публічне управління у контексті сучасних викликів	455
ЧОРІЙ М.В. Кулінарна дипломатія як аспект підтримки та взаємопорозуміння між державами і народами.....	457
ШАШОВЕЦЬ Й.П., КОРОЛЬ Т. В. Особливості та завдання розвитку персоналу освітніх закладів у сучасних умовах.....	460

РОЗДІЛ 5. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО, КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ПРОСТОРУ ТА ГЕОГРАФІЇ

ГОЛЬЧА А.М., МОВЧАН К.М. Книга від Середньовіччя до XXI ст. Виховна роль.....	462
ІЛЬТЬО Г.Ф. Роль суспільно-політичного й освітньо-культурного простору в умовах політичної кризи.....	463
КУЦИН Е. К. Роль реалістичних ремінісценцій в сучасному мистецтві.....	464
ЛУЖАНСЬКА Т.Ю., ТУРЯНИЦЯ А. Роль туристично-інформаційних центрів у суспільно-географічному дослідженні території міста.....	466

Therefore, we can say that the development of the native language is from the bottom up, while the development of foreign language skills - from top to bottom [2].

Another feature is that language is both a means and an aim of learning. Learning the language at the initial stage is the goal, and later, using of acquired knowledge in more complex language situations turns it into a means of learning. The next features of a foreign language are its "non-objectivity", because it does not provide knowledge about reality and "infinity", which means that you can not learn the language completely. Practical knowledge of a foreign language is extremely important in the professional activities of future professionals in the tourism industry.

Literature

1. Kobzar N.V. The role of intercultural communication in the activities of tourism managers / N.V. Kobzar // Bulletin of LNU. Named after T. Shevchenko. 2011. №14 (225).

2. Nikolaeva S.Yu. Objectives of teaching foreign languages in the aspect of competence approach / S.Yu. Nikolaev // Foreign languages. 2010. №2.

УДК 332:33.05-044.372:332.14

ПРОСКУРА В.Ф., ГУРЗАН Н.
Мукачівський державний університет

СИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ РЕГІОНУ

В сучасних умовах високої динамічності середовища господарювання, диспропорційності розвитку окремих сфер життєдіяльності, незбалансованості економічних процесів що відбуваються в регіонах, посилився інтерес до нелінійних і нерівноважних систем, в тому числі й соціально-економічних. Цей інтерес загострився у зв'язку з фінансово-економічною кризою, яка зараз виникла в економіці України та не може бути описана в межах лінійної наукової парадигми. У практичній господарській та економічній діяльності зросли ризики, змінилися граничні умови еволюційного саморозвитку, втратилася якісна визначеність будь-якого типу діяльності. Будучи критеріями безпеки систем, що саморозвиваються, ці умови визначають ризики та напрямки вектора сталого саморозвитку, а також способи реагування на раптові дії зовнішнього середовища.

Стосовно регіональних соціо-еколого-економічних систем, що саморозвиваються, зазначена проблема до останнього часу цілком задовільно вирішувалася методами індикативного аналізу з використанням „статичних” багатofакторних критеріїв безпеки. Однак в умовах гострої економічних криз такі підходи перестають працювати, необхідне створення нової, „динамічної” концепції регіональної безпеки, а також розробка теоретико-методичного інструментарію, що дозволяє цю концепцію сформулювати.

Існуючі „статичні” методики визначення безпеки регіону були орієнтовані на економічні фактори, темп зміни яких порівняно незначний та які незначно відхиляються від стану рівноваги.

Сучасна економічна криза різко дестабілізувала соціально-економічний стан та середовище регіону, тому можливості застосування лінійних моделей

скоротилися. В економічних системах регіонального рівня зростає кількість нових точок рівноваги. Функція розподілу ймовірностей стала мультимодальною, що обумовлює необхідність розробки нелінійних математичних моделей, що пов'язують між собою кризові процеси в різних сферах життєдіяльності та механізм мінімізації ризиків в економіці регіону, а також виявлення альтернатив стійкого розвитку. Дуже стійкі системи не здатні до розвитку, дуже нестійкі системи схильні до хаосу, у них важко знайти співвідношення між порядком і хаосом.

Для теоретичного вирішення фундаментальної проблеми дослідження необхідно:

а) подолати принципові труднощі, пов'язані з аналізом ринкових систем, що розвиваються в одному напрямі, в тому числі і з точки зору глобального прогнозування; розробити методiku визначення чутливості складної нелінійної економічної системи на рівні регіону до умов і зовнішніх впливів в межах точок біфуркації;

б) створити нову методiku математичного визначення точок рівноваги в рамках нелінійних рівнянь для цін попиту, пропозиції і нелінійних коефіцієнтів еластичності, звівши її до моделі Лоренца з визначенням фрактальної розмірності атракторів і сформованих на цій основі методів прогнозування, інтервалу прогнозу, показників Ляпунова, ентропії Колмогорова, спектрів хаотичних пульсацій. Це слугує своєрідним доповненням класичної схеми ринкової економіки А. Маршалла [3] цією методикою;

в) для регіональних ринкових структур знайти і включити в схему аналізу принципові обмеження, пов'язані з прогнозом, в рамках синергетики визначити в математичній формі вплив малих причин і великі наслідки, таким чином здійснивши вдосконалення нових технологій прогнозу в рамках нелінійної динаміки.

Рішення поставлених завдань знаходиться в рамках методів нелінійної динаміки, включаючи теорію катастроф, теорію детермінованого хаосу тощо. У цілому ж для зазначених цілей повинні використовуватися методи системного, програмно-цільового підходу, лінійного та нелінійного економіко-математичного моделювання, кластерного та регресійного аналізу, класифікації, а також експертних оцінок. При розробці нових концепцій і методичних підходів застосовуються математичні моделі, алгоритми розрахунку і обчислювальні процедури, розроблені провідними вітчизняними та зарубіжними дослідниками.

Ключова ідея А. Маршалла [3] полягала в необхідності вивчення закономірностей формування і взаємодії попиту та пропозиції і відповідно на цій основі вивчення розгорнутої теорії цін. Перш за все, Альфред Маршалл підкреслював необхідність включення фактору часу в аналіз ціни. Саме Альфред Маршалл перший відзначив диференційований взаємозв'язок між витратами виробництва і ціною в залежності від того, який підхід – короткостроковий чи довгостроковий – покладено в основу аналізу. Він встановив наступний механізм впливу співвідношення попиту і пропозиції на формування цін товарів в умовах необмеженої конкуренції. Попит і пропозиція мають зв'язок з ціною: попит, як

правило, при зростанні ціни зменшується і при її зменшенні зростає; пропозиція в більшості випадків зі зростанням ціни зростає і при зниженні ціни падає. Тому рівноважна ціна встановлюється в тій точці, де попит зрівнюється з пропозицією (тобто при графічному зображенні в точці перетину кривих попиту та пропозиції). Ціна, що перевищує ціну рівноваги, веде до перевищення пропозиції над попитом, що неминуче призводить до зниження ціни. Ціна, яка виявилася нижче ціни рівноваги, веде до перевищення попиту над пропозицією, що діє в бік підвищення ціни. Тільки при ціні рівноваги X^0 попит зрівнюється з пропозицією (зрівнюється в тому сенсі, що не виникає стимулів для зміни трьох функціонально пов'язаних величин – попиту, пропозиції, ціни). У цих умовах, згідно із теорією Маршалла, ціна тяжіє до грошових витрат виробництва, але зазначені витрати в звичайних умовах не пов'язані з вартістю (реальними витратами виробництва), а самі визначаються співвідношенням попиту і пропозиції на ті фактори виробництва, що формують ці витрати.

Виникають принципові проблеми, що пов'язані з довгостроковим (на 1-3 роки) прогнозом стану ВРП. В межах дослідження вперше для опису нелінійного ринку використовується модель Лоренца. Як і всі моделі цього класу, вона дуже чутлива до початкових даних. Це явище отримало назву динамічного хаосу, або ефекту метелика. Усі принципові обмеження, пов'язані з прогнозом за допомогою цієї моделі, знімаються.

Таким чином, на основі фрактального підходу пропонуються алгоритми розрахунку на основі визначення фрактальних характеристик і хаотичних властивостей динамічних систем на рівні регіону (на основі часових рядів), з допомогою яких здійснюється прогноз поведінки економічної системи. Це принципово новий метод прогнозування, який вимагає додаткових досліджень.

Література

1. Іванюта, С.М. Антикризове управління: навчальний посібник / С.М. Іванюта. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
2. Король, В.С. Антикризовий менеджмент в умовах ринкової трансформації економіки [Електронний ресурс] / В.С. Король. – Режим доступу: www.librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=168&start=1.
3. Marshall T. H. Citizenship and Social Class // Inequality and Society / [edited by John Manza and Michael Saunder]. – New York: W.W. Norton and Co., 2009. – P.148-154

УДК 338.2

ПУГАЧЕВСЬКА К.Й.
Мукачівський державний університет

ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року було підписано указ про запровадження на території України воєнного стану, який є особливим правовим режимом, який згідно ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>